

Leden van de gemeenteraadscommissie BWB
Aan de Griffie
Per adres
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Email: info@griffie.rotterdam.nl

Betreft:
herinrichting Claes de Vrieselaan-noord

Datum:
24 juli 2023

Geachte leden van de commissie BWB,

Met de griffie van uw commissie is afgesproken dat we u in één keer informeren over de recente gang van zaken rondom de herinrichting van de Claes de Vrieselaan. Er is van alles gebeurd maar we zijn geen stap verder gekomen. De wethouder heeft besloten tot een, volgens ons, sociaal- en verkeersonveilig ontwerp voor de Claes de Vrieselaan-noord. We willen hierover binnenkort graag inspreken in uw commissie. Graag horen we wanneer dit mogelijk is.

Hieronder de gang van zaken sinds april 2023. We hebben een complete tijdlijn als bijlage toegevoegd.

Op 7 april hebben we bij de wethouder, de Wijkraad en uw commissie per brief aan de bel getrokken over de aanstaande herinrichting van de Claes de Vrieselaan. We voelden ons al vier jaar niet gehoord. Het gaat ons met name om de herinrichting van het noordelijk deel. We hebben geen vertrouwen in het ontwerp van SO voor de Claes noord met smalle stoepen en een groene midden berm geflankeerd door vier aaneengesloten rijen van geparkeerde auto's. Wij als bewoners van dit deel wensen een brede en groene stoep.

De wethouder heeft in zijn brief van 21 april het projectteam opgedragen om nog eenmaal samen met ons en andere belanghebbenden te onderzoeken of en hoe het ontwerp met brede stoep zou kunnen passen binnen de eerder opgestelde uitgangspunten. Uw commissie heeft toen op 19 april besloten de uitkomsten van dit overleg af te wachten en vervolgens de besluitvorming "on hold" te zetten.

Op 29 april bent u bij ons langs geweest en heeft u persoonlijk kennisgenomen van de situatie.

Vervolgens heeft er **nooit** een gesprek tussen ons en het planteam plaatsgevonden. Op 24 mei is een bijeenkomst gehouden waarbij de hele laan werd uitgenodigd. De bijeenkomst was zorgvuldig voorbereid door een gemeentelijke moderator. Hij spiegelde ons vooraf een perspectief van mediation voor, conform het advies van de Wijkraad. Tijdens de bijeenkomst kon iedereen zijn zegje doen. Dat was het. Op essentiële vragen is geen antwoord gegeven en van een gesprek was al helemaal geen sprake. De moderator stuurde aan op een mediaton waarmee onze "werkgroep brede en groene stoep" ter plekke instemde.

Sindsdien hebben we **niets** meer van het projectteam vernomen. Wel van de Wijkraad. Die gaf de mediation opdracht na gesprek met projectteam terug. Er viel volgens de Wijkraad weinig te mediëren wegens de starre houding van het projectteam. Het projectteam heeft de Wijkraad gezegd dat er geen capaciteit en tijd beschikbaar was om de co-creatie verder vorm te geven.

Zeer recent kregen we, op 10 juli, een brief van de wethouder. Hij schrijft ons: "...omwille van een aantal voor mij essentiële punten ben ik tot het besluit gekomen om de herinrichting verder uit te werken met de brede, ecologische, groene middenberm. Dat betekent ook dat een alternatief plan met brede stoep niet verder uitgewerkt zal worden."

We vinden dit om drie redenen een vreemde gang van zaken.

- De toezegging van Wethouder tot een gesprek tussen het projectteam en ons heeft nooit plaatsgevonden;
- Er is ons 24 mei mediation voorgehouden cf advies van de Wijkraad. Deze is er nooit gekomen;
- Het pre-advies van de Wijkraad is genegeerd (zie eindverslag Wijkraad);
- Tegen de wens van uw commissie heeft wethouder toch een besluit genomen.

Daarnaast stelt de wethouder het belang van de stad boven dat van de bewoners. Voor ons heel teleurstellend en vreemd. Als je dit vindt had dit dan van te voren gezegd en begin dan zeker geen co-creatie met de bewoners. We voelen ons niet serieus genomen en ook voor de gek gehouden. Dit hebben we in de brief van 24 juli jl aan de wethouder kenbaar gemaakt.

Wij sturen u, om u volledig te informeren het volgende toe:

- De pre advies van de Wijkraad voor mediation
- Het eindverslag van de Wijkraad
- De brief met het besluit van de Wethouder dd 10 juli 2023
- Onze reactie op de wethoudersbrief dd 24 juli 2023
- Collage van het draagvlak
- De tijdlijn van het project zoals wij dat hebben ervaren.

Graag zien we de uitnodiging tegemoet om onze punten mondeling in uw commissie toe te lichten.

Met vriendelijk groet

Werkgroep Brede en Groene Stoep

Gesteund door een grote groep van nog een ca 70 huishoudens aan de Claes de Vrieselaan-noord die dit tot uiting hebben gebracht met raamposters (zie bijlage met collage).

Rotterdam, 1 juni 2023

HET MILDE WESTEN

Aan: Dienst Stadsontwikkeling,
Betreft: herinrichting Claes de Vrieselaan

Beste

Op 22 mei boden wij jullie, de bewoners en de gebiedsorganisatie, aan te bemiddelen in het ontstane conflict over de herinrichting van de Claes de Vrieselaan. In dit advies gaven we al kort enkele uitgangspunten mee, die toegepast kunnen worden. Tijdens een vergadering op 24 mei werd dit initiatief in dank aanvaard door SO en de groep bewoners 'Actie Brede Stoep'. Hierdoor ligt het voor de hand dat jullie onze opdrachtgever zijn voor een bemiddelingspoging, er ligt immers geen volledig mandaat. Ook is het bekend dat de wethouder, de heer V. Karremans graag ziet dat er nog een ultieme poging gedaan wordt om in gesprek tot een oplossing te komen.

1^e Indrukken:

De stellingen zijn betrokken, de verhoudingen zijn aan het verharderen. De frustratie neemt toe, mensen neigen ertoe weg te lopen van het proces. Er wordt opgeschaald naar de politiek. Er is vermoeidheid ontstaan, evenals kwaadheid. Er is veel geschreven, gemaïld en geappt en (over elkaar) gesproken. Terwijl in het co-creatieproces van de afgelopen jaren veel positieve zaken aan de orde zijn gekomen en veel persoonlijke- en groepsvoorkeuren zijn benoemd die soms wel, soms niet een plaats in het voorliggende ontwerp hebben gekregen. Wij hebben niet alles gelezen, maar het is ons duidelijk dat een voortgang op de huidige wijze niet meer werkt. Maar ook twee andere benaderingen niet:

1. Het vaststellen van het voorliggende ontwerp en de bewoners inzetten op de uitvoering
2. Een bemiddeling op de vastgelopen verhoudingen tussen bewoners onderling en projectorganisatie

Quick "scan" analyse van het ontstaan van de problemen:

De problemen die nu aan de oppervlakte komen lagen naar ons inzicht al besloten in het project. De ambitie was hoog en onbegrensd, de fasering in tijd beslaat inmiddels twee opeenvolgende olifantszwangerschappen, de randvoorwaarden, de projectdefinitie en de projectgrenzen waren onduidelijk. Met name het ontbreken van helderheid vooraf ten aanzien van het tramtraject, de invoering van 30 km, het parkeerbeleid voor het gehele gebied en de uitgangspunten over fasering vertoonden gebreken. Hierdoor gingen projectorganisatie en bewoners(groepen) elkaar in een ijzeren greep houden. Een teveel aan "programma-wensen" en doelen en vergaderingen leidt tot onoverzichtelijkheid. Hierdoor ontstaat het gevaar dat zaken onder druk in een mal geduwd worden of dat er te weinig ruimte is om nog eens van grote afstand naar het geheel te kijken. Het verdient aanbeveling als er leerpunten getrokken kunnen worden die van nut zijn bij toekomstige co-creatie. Misschien is dit vervelend om te horen voor mensen die zo'n tomeloze inzet en idealisme getoond hebben, maar leuker kunnen we het niet maken. Het was beter geweest om niet alles in één ontwerp te duwen, maar drie verschillende scenario's uit te werken.

Compromis in plaats van mediatie:

Wij stellen voor nog eens te kijken naar de uitgangspunten, hier oplossingsrichtingen aan te verbinden en een concreet voorstel te doen voor een **ja/ nee** of een **onderhandelbaar ja**.

-1-

Uitgangspunten zoals wij die lezen:

1. Verbeteren (verkeers)veiligheid op straat en randvoorwaarden voor sociale veiligheid
2. Versterken, terugbrengen cultuurhistorische waarde voor bewoners, buurt, bezoekers en stad
3. Versterken groen en ecologie in het kader van de duurzame, klimaat adaptieve stad
4. Versterken van het woonklimaat door het creëren van rustige en kwalitatieve ruimte waarin onder meer ontmoeting een belangrijke factor is
5. Aansluiten bij een ambitie van de stad en veel inwoners om tot een verkeersluwer (autoluwer?) stad te komen

Compromis principes:

1. Verdelen van zoet en zuur: zo zijn bewoners uit het noordelijk deel zijn nu al lange tijd het haasje qua hoeveelheid blik voor de deur. Dat mag wel eens anders. Maar alle 'partijen' mogen wel schuiven op principes en belangen.
2. Faseren en prioriteren: niet voorsorteren op 'mogelijke toekomstige' ontwikkelingen maar nu inrichten met de mogelijkheid om de lasten eerlijker te verdelen. En in de toekomst eenvoudig, binnen de kwaliteits- en beeldnormen van het project door te groeien.
3. Geleidelijk transformeren; de gemeente wil terecht een monumentaal beeld en dat is ook voor iedereen goed, maar stel het wandelpad door de middenberm (gedeeltelijk?) uit (zie hieronder). En we weten dat er wel meer zaken bijdragen tot het monumentale.
4. 'Groen, ontdekken en ontmoeten' gedeeltelijk direct en gedeeltelijk in een ontwikkelscenario
5. Definities: Parkeerplaatsen 'onttrekken' mag, maar 'toevoegen' niet. En 'verplaatsen'?

Compromis:

1. **Lucht geven aan de functies: Over de gehele laan** worden langs stoep en langs middenberm **'uniforme stroken'** ingericht voor de functies: auto parkeren, 'fiets blokken' en 'groen blokken'. **Blokken: Allemaal 6 bij 2 meter. Dus: voor alle duidelijkheid 3 (gebieden) maal 4 'uniforme stroken'. Dat schept heel veel kansen!** Het herindelen gebeurt op basis 'verplaatsen'. Praktisch landt dit als volgt:
  - Behoud indien mogelijk **vooral**snog het huidige aantal parkeerplaatsen, maar maximaal 48 minder
  - Fietsblokken op basis rekenformule gemeente
  - Groenblokken regelmatig gespreid maar vooral landend op plekken met extra (vereiste) functie. Bijkomende effecten:
    - o Als er minder dan 48 parkeerplaatsen hoeven te vervallen zet je niet direct extra stress op de parkeerdruk en doe je ook iets voor het parkeergebied (omwonenden!)
    - o De werkelijkheid is nu dichtgetimmerd; door lucht te geven worden meer opties mogelijk
    - o Zo vormen de groenblokken op een al iets bredere stoep de mogelijkheid om meer stoep over te houden voor recreatief gebruik

2. **De 4 uniforme stroken tussen gevel en gevel** bieden keuzeruimte en versterken het duidelijk beeld van de laan. Strook tussen de bomen (kruin is kern) met voldoende ruimte voor de boomwortels. Door de 'strook-benadering' en het plannen van fiets- en groenblokken langs de bermen ontstaat op diverse plekken gelegenheid om de middenberm zelfs 2 meter te verbreden bovenop het huidige maximum. Waardoor daar een extra functie (programma) kan plaats vinden. Zoals bekend is daardoor ook de brede stoep mogelijk. Ook kunnen sommige fietsblokken gebruikt worden als groene objecten door er groene daken boven te plaatsen. De fietscontainers moeten dan verboden worden in de straat, evenals ander 'meubilair zoals kledingcontainers. Die maken de buurten er niet mooier op.

3. **Clusteren voor specifieke doelen**

In het 'rekenwerk' wordt direct rekening gehouden met extra ruimte voor buurtprogrammering van het Wijkpaleis en de UEB. Langs de stoep worden respectievelijk 5 en 2 parkeerplaatsen onttrokken en in de berm worden er zowel aan west- als oostzijde plekken van de 'uniforme strook' vrijgehouden. Hierdoor ontstaat op de stoep ruimte voor (meer) terras, ook voor het Wijkpaleis en in de middenstrook een gebied van maximale breedte. Ook op andere plekken kunnen soortgelijke keuzes gemaakt worden. Op basis van de opgave 'diversiteit en beleving' kunnen keuzes gemaakt worden voor thema. Bijvoorbeeld (als voorbeeld!):

- Middenblok is buurtprogrammering en natuureducatie. Attentie: versterken basis Wijkpaleis
- Noordblok is 'heemtuin en verticale tuinen'. Attentie: geen blik op blik
- Zuidblok is 'water en beleving'. Attentie: de Schie

Door al deze keuzes wordt recht gedaan aan bestaande wensen en valt er in de toekomst nog wat te ontwikkelen. Dus niet 'Jan-Jaap de tuinman doet het in 1 dag'. Maar 'de tijd nemen'. Soms op die plekken waar je specifieke functie toevoegt, heb je vaak wat meer ruimte nodig, Terwijl andere plekken wel kwalitatief ingericht worden maar gewoon rust of uitzicht bieden, voor zover mogelijk in een drukke buurt.

Faseren:

We zeiden het al: monumentaal, het moet, maar het kan. Maar sommige dingen niet direct. Laat eerst die middengebieden eens ontwikkelen, houd er wel rekening mee dat er in de toekomst misschien nog een pad doorheen komt. Maar neem als Stadsontwikkeling en Stadsbeheer eerst de kansen mee om bepaalde zaken op te ruimen en niet terug te plaatsen. De tijd om de storende nutsgebouwen bij onderhoudsmomenten of anderszins te verwijderen of aanpassen/verplaatsen. Dan zou een wandelpad ook veel meer tot zijn recht komen. Maar met aantrekkelijke stoepen neemt de kans ook toe dat de wandelaar het daar naar zijn zin krijgt.

Een motto tot (arno) slot: na de olifantenzwangerschappen, zoek het olifantenpad!

Rotterdam, 7 juni 2023

Aan: (projectmanager SO), (procesbegeleider co-creatie), (woordvoeder Brede Stoep), (wijkmanager)

Betreft: Bemiddeling herinrichting Claes de Vrieselaan

Beste mensen,

De afgelopen twee weken hebben wij namens de Wijkraad Middelland-Nieuwe Westen onderzocht of wij kunnen helpen het haperende co-creatieproces rond de herinrichting van de Claes de Vrieselaan vlot te trekken. Hierbij stellen we jullie op de hoogte van onze bevindingen.

Verantwoording

Op 22 mei woonden wij een vergadering bij waarin de ontstane situatie in een openbare vergadering met de bewoners besproken werd onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Hier werd duidelijk dat er sprake is van toegenomen spanningen tussen bewonersgroepen onderling en naar de projectorganisatie. Het idee van 'opschaling' van het probleem naar de wethouder en raadsfracties zorgde voor een gevoel van ontmoediging en toenemende irritaties.

Om de ontstane impasse te helpen doorbreken hebben wij in de vergadering aangegeven vanuit de Wijkraad in een bemiddelingstraject van dienst te willen/kunnen zijn. Daaraan hebben we wel de voorwaarde verbonden dat er bij alle partijen bereidheid is om te 'bewegen'. De projectleiding en ook de groep 'Brede Stoep' leek muziek te zien in bemiddeling van onze kant. Anderen lieten zich niet zo duidelijk uit of reageerden teleurgesteld. In de korte periode hierop bleek dat eigenlijk niemand ons een mandaat of opdracht gaf, zodat wij enigszins zwemmend aan het werk zijn gegaan.

Wij zijn direct zowel in de vergadering als bilateraal naar diverse betrokkenen duidelijk geweest dat wij geen langdurig traject wilden starten en ook geen 'psychologische counseling' in groepsverband wilden doen. Daarin is nogmaals benadrukt dat alle partijen bereid moeten zijn water in de wijn te doen. Het stond voor ons al snel vast dat wij ook hinder zouden ondervinden van de uiteenlopende verwachtingen naar ons toe. Wij wilden en willen niet mee gezogen worden in deze situatie, maar uitsluitend bekijken of we een oplossingsrichting kunnen aangeven die voor alle partijen werkt.

Wat hebben we gedaan

Allereerst hebben we een preadvies opgesteld voor de Dienst Stadsontwikkeling, dat we dinsdag 6 juni met de projectleider van SO en de wijkmanager hebben besproken (zie bijlage).

We hebben een richting gezocht waarin genoemde belangen naar ons inzicht bespreekbaar gemaakt zouden kunnen worden en ook beter gehonoreerd kunnen worden. Noodgedwongen zijn we hierbij vrij inhoudelijk op het project ingegaan, waardoor het bij voorbaat noodzakelijk werd dat Stadsontwikkeling bereid is om enkele uitgangspunten te wijzigen en bepaalde ambities anders in te vullen. Kort gezegd: kijk eens anders naar de invulling van het projectgebied en de formele parkeerrichtlijnen (dit is een buurt-item en geen straat-item!) en de faseerbaarheid van bepaalde ambities. Reageer wat nadrukkelijker op belangen, zoals bij de behoefte aan meer vrije ruimte voor

de deur en de behoefte van het Wijkpaleis om in de openbare ruimte (en aangrenzend aan de eigen locatie) aan buurtprogrammering te doen. Schep lucht en ruimte in het project en maak het wat minder vol en urgent. Door ontwikkelen blijft vaak mogelijk.

De huidige stand van zaken

De projectleider heeft aangegeven dat ons preadvies een geheel nieuw ontwerp vereist waarvoor binnen de organisatie geen capaciteit beschikbaar is. Het voorliggende gemeentelijke ontwerp wordt gezien als de beste uitwerking van het co-creatieproces en blijft voor de gemeente het uitgangspunt. Wel is er bereidheid om dit ontwerp in overleg met de bewoners te verbeteren.

Wij zien ook mogelijkheden om de verkeersveiligheid, een belangrijk uitgangspunt van de herinrichting, te verbeteren bijvoorbeeld door verkeersstromen aan te passen. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal de Claes de Vrieselaan als doorgaande verbinding een kleine twee jaar afgesloten zijn. Deze afsluiting zal inzicht geven in de mogelijkheid om de laan geheel of gedeeltelijk af te sluiten voor doorgaand verkeer.

Wij zijn bereid om onze bevindingen met betrokkenen te bespreken. In principe eindigt daarmee onze interventie, tenzij er nog een vraag komt van jullie kant. Daar kunnen we het natuurlijk altijd over hebben.

Met vriendelijke groet,

Namens de Wijkraad Middelland-Nieuwe Westen

Geachte bewoners van de Claes de Vrieselaan,

Op 26 april 2023 ontving ik van u een brief met aanvullende vragen over de inhoud en het proces van het project herinrichting Claes de Vrieselaan(23bb002814).

Ik heb mij laten bijpraten over de inhoud en proces van het project. Omdat ik heb begrepen dat de afgelopen maanden vooral gesprekken gevoerd zijn tussen het projectteam en de groep voorstanders van een bredere stoep in een deel van de Claes de Vrieselaan. Heb ik gevraagd om het proces weer met de hele straat op te pakken. Hiervoor heeft op 24 mei een bewonersavond plaatsgevonden. Tijdens deze bewonersavond zijn ook de inhoudelijke vragen die u in uw brief stelt zo goed als mogelijk behandeld.

Ik heb me goed verdiept in het proces, de achtergrond van bepaalde keuzes en ook het alternatief van het plan met de brede stoep bestudeerd. Daarnaast heb ik mij laten bijpraten over het verloop van de bewonersavond.

Omwille van een aantal voor mij essentiële punten ben ik tot het besluit gekomen om de herinrichting verder uit te werken met de brede, ecologische, groene middenberm. Dat betekent ook dat een alternatief plan met brede stoep niet verder uitgewerkt zal worden. In deze keuze houd ik rekening met belangen op verschillende schaalniveaus: de laan zelf, de wijk en de stad als geheel. De diverse positieve reacties die we hebben ontvangen op het voorlopig ontwerp, steunen mij in deze keuze.

Als wethouder is het mijn taak om uit te kunnen zoomen en het bredere perspectief te zien. De Claes de Vrieselaan is van de bewoners maar heeft ook een gebied overstijgende functie. Dit ontwerp verankert deze kwaliteiten om een aantal redenen:

- De brede middenberm functioneert niet alleen als een mogelijkheid om te recreëren voor bewoners, maar wordt ook gebruikt als mooie doorgaande wandelroute die de belangrijke stadsstraten in de wijk verbindt: Middellandstraat, Mathenesserlaan, Nieuwe Binnenweg en het Tuschinskypark. De middenberm versmallen zou daaraan te veel afbreuk doen en weegt in mijn ogen niet op tegen de voordelen.
- Een brede, robuuste middenberm biedt ruimte om een aantal belangrijke stedelijke opgaven te bedienen. Bij de herinrichting ontstaat een brede, groene ecologische zone met een doorgaande wandelroute. De bestaande bomen krijgen meer ruimte in de laan en kunnen tot volle wasdom komen.

- Ook worden er nieuwe bomen toegevoegd. Bewoners en bezoekers kunnen door een groene long van 850 meter door de laan bewegen, van de Middellandstraat tot de Rochussenstraat. Dit aaneengesloten groen versterkt de biodiversiteit en klimaatadaptatie in een flink verhard deel van onze stad.
- De herinrichting kost parkeerplaatsen, in het geval van het ontwerp met de brede middenberm zijn dat er 48. Dat is ambitieus maar mogelijk, omdat er nu relatief veel parkeerplaatsen zijn. In het ontwerp met een brede stoep verdwijnen 62 parkeerplaatsen. Uit de berekeningen blijkt dat dit een te hoge parkeerdruk oplevert.
- Flora en fauna profiteren van een groene middenberm met weinig verharding. De planten, bomen en struiken zorgen voor verkoeling op hete dagen en verminderen daardoor hittestress.
- Hemelwater kan infiltreren in de onverharde delen en in de waterpasserbare verharding.
- In de brede middenberm kan fietsparkeren (fietstrommels en fietsnietjes) goed worden gecombineerd met vergroening en verblijven. De fietsen zijn daar goed te bereiken en zijn geen obstructie voor de wandelaars.
- De brede middenberm biedt tot slot ook ruimte voor activiteiten die bewoners en ondernemers willen organiseren.

Het verbeteren van de verkeersveiligheid is een van de hoofddoelen van de herinrichting. Daarin maken de twee alternatieven geen verschil. De straat wordt radicaal anders ingericht: de maximumsnelheid wordt 30 km/uur, de rijbaan wordt veel smaller, bij alle oversteekpunten komen verkeer remmende drempels of plateaus en het asfalt wordt vervangen door klinkerverharding. Hiermee krijgen voetgangers en fietsers ruim baan en wordt te hard rijden haast onmogelijk.

Met de nieuwe inrichting krijgt de Claes de Vrieselaan weer het aanzien dat de laan verdient. Ik vertrouw erop daarmee het beste voor de stad te kiezen.

Alhoewel het nu niet mogelijk is, begrijp ik uw wens voor een bredere stoep. Daarom stel ik voor om 5 jaar na uitvoering opnieuw een parkeertelling uit te voeren en afhankelijk van de gemeten parkeerdruk, bestaande parkeervakken om te vormen tot stoep. Zo maken we een flexibel ontwerp waarbij de straat mee kan groeien met de ontwikkelingen in de tijd.

Hoogachtend,

Mr. Drs. V. P. G. Karremans
Wethouder Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit

Wethouder Karremans
Per adres
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Email: secretariaatkarremans@rotterdam.nl

Betreft:
herinrichting Claes de Vrieselaan

Datum:
24 juli 2023

Geachte wethouder Karremans,

In uw brief van 21 april heeft u aangegeven dat u het projectteam heeft gevraagd nog eenmaal samen met ons en andere belanghebbenden te onderzoeken of en hoe het ontwerp met brede stoep zou kunnen passen binnen de eerder opgestelde uitgangspunten. In uw brief van 10 juli schrijft u: "...omwille van een aantal voor mij essentiële punten ben ik tot het besluit gekomen om de herinrichting verder uit te werken met de brede, ecologische, groene middenberm. Dat betekent ook dat een alternatief plan met brede stoep niet verder uitgewerkt zal worden."

Om drie reden vinden wij dit een vreemde gang van zaken.

In de eerste plaats omdat het door u in april gewenste gesprek **nooit** heeft plaatsgevonden. Tot op heden hebben we niets van het projectteam vernomen. Op 24 mei is een bijeenkomst gehouden waarbij de hele laan werd uitgenodigd. De bijeenkomst was zorgvuldig voorbereid door een gemeentelijke moderator. Hij spiegelde ons vooraf een perspectief van mediation voor, conform het advies van de Wijkraad. Tijdens de bijeenkomst kon iedereen zijn zegje doen. Dat was het. Op essentiële vragen is geen antwoord gegeven en van een gesprek was al helemaal geen sprake. De moderator stuurde aan op een mediaton waarmee onze werkgroep brede en groene stoep ter plekke instemde. Daarna hebben we niets meer van het projectteam vernomen. Ons verbaast het zeer dat u zich eenzijdig heeft laten informeren door het planteam en u niet de moeite heeft genomen de argumenten van ca 90 huishoudens van Claes de Vrieselaan noord te horen.

De tweede reden is dat de commissie BWB dd 19 april 2023 besloten heeft om de besluitvorming over de herinrichting on hold te zetten, in afwachting van de uitkomsten van het door u aangekondigde gesprek. Hoe is het mogelijk dat u nu al een besluit neemt? En dat we dat besluit in de media, dagblad 010, moeten lezen.

Ten derde legt het planteam, en U nu ook, het advies van de Wijkraad zomaar naast zich neer. De wijkraad kwam met een heldere analyse en een advies. U rept daar met geen woord over. Alsof ze niet bestaan. Ons verbaast het dat dit zomaar kan.

U stelt dat verbeteren van de verkeersveiligheid een van de hoofddoelen van de herinrichting is. Dat klopt. U stelt ook dat daarin de twee alternatieven geen verschil maken. Dat klopt niet. Wij (en ook Jantje beton) weten dat kinderen veiliger spelen op brede stoep dan op de middenberm. Voor spelen op de middenberm moet je de weg oversteken, tussen twee aaneengesloten langs geparkeerde auto's door.

Het zijn vooral alle andere door u genoemde redenen die voor discussie vatbaar zijn. Die discussie en verdieping heeft helaas nooit met de bewoners van de Claes de Vrieselaan-noord plaatsgevonden.

Onze perceptie is dat er ergens in dit traject, op het moment dat duidelijk werd dat de tram eruit kon en de "zee van" ontwerpruimte daadwerkelijk ontstond, de reeds vroeg uitgesproken wens voor een brede en groene stoep uit het zicht van het planteam geraakt is en de ontwerpers een eigen koers zijn gaan varen. Er ontstond helaas een wij-zij situatie en nu blijkt dat het planteam geen tijd en capaciteit meer heeft om samen naar oplossingen te zoeken. Is co-creatie zo bedoeld?

Wij delen u vertrouwen **niet** dat het gekozen ontwerp het beste voor de stad is. Voor het gedeelte Claes-zuid en midden kunnen we ons, hoewel het ook anders kan, uw optimisme nog enigszins voorstellen. Maar voor het gedeelte Claes de Vrieselaan-noord zijn we ronduit pessimistisch. Nergens in de stad – en ook niet in Nederland – is een goed werkende groene middenberm te vinden die geflankeerd wordt door twee rijen langs geparkeerde auto's. En dat is niet voor niets.

Al bijna vier jaar lang is daarom door de bewoners van de Claes de Vrieselaan noord aandacht gevraagd voor een variant met een brede stoep. Ook is aan het planteam herhaaldelijk gevraagd ons mee te nemen naar een werkende middenberm op de wijze zoals het planteam nu op ons gedeelte voorstelt. Beide wensen zijn structureel genegeerd. Dat is voor ons als bewoners heel teleurstellend.

Tot slot

In uw brief stelt u het belang van de stad boven die van de bewoners. Dit is teleurstellend voor ons. Wij, het sociale kapitaal van de straat, zetten ons al jaren in voor een leefbare straat en weten vrij exact wat er allemaal speelt in ons noordelijk deel van de straat. Als u ons dit uitgangspunt en die helderheid van tevoren had laten weten dan hadden wij onze inspanningen om met de gemeente mee te denken niet hoeven te leveren. We voelen ons niet alleen niet serieus genomen, maar ook nog eens serieus voor de gek gehouden.

Met vriendelijk groet

Werkgroep Brede en Groene Stoep

Gesteund door een grote groep van nog een ca 70 huishoudens aan de Claes de Vrieselaan-noord die dit tot uiting hebben gebracht met raamposters (zie bijlage).

Tijdlĳn herinrichting Claes de Vrieselaan-noord – co-creatie

- 18 dec 2020 Bewoners hebben zelf enquête in de straat gehouden, uitslag naar – hierin staat dat merendeel van de bewoners een bredere stoep wil (89 respondenten).
- 30 dec 2020 Overleg met , wanneer ligt visie er? (Volgens kwartaal 2021) en hoe wordt die gecommuniceerd. Hoe ziet vervolgtraject eruit? **Geen antwoord!**
- 6 jan 2021 PvE van De tuin van Claes ontvangen van .
- 15 feb 2021 Mail () aan met vraag om inzicht eerste resultaten van Projectteam (PT), welke keuzes en afwegingen worden/zijn gemaakt en in welke mate en hoe kunnen bewoners invloed uitoefenen?
- 18 feb 2021 Bericht van dat PvE waarschijnlijk eind maart breed in de wijk te presenteren. Aankondiging van een klankbord-bijeenkomst met 2 inwoners per laandeel. Status van dit klankbordgroepje is niet duidelijk.
- Feb 2021 Nieuwsbrief met daarin vraag om mee te denken. Bedankt voor het inleveren van wensen. **Niets over PvE!**
- 4 mrt 2021 Vraag aan om paalrotproblematiek mee te nemen in hele verhaal (). **Geen antwoord!**
- 20 mei 2021 Aankondiging van informele bijeenkomst op 1 juni 2021 over PvE. Er mogen 2/3 mensen van CdV – noord meedoen.
- 28 mei 2021 Mail van dat PvE in afrondende fase is. Onderzoek RET heeft nog geen uitslag. Er ligt een document met uitgangspunten. Na goedkeuring van PvE komt er een grote straatbijeenkomst. **Heeft niet plaatsgevonden!**
- 1 jun 2021 Online meeting met eerste plaatjes, zonder twee rijen geparkeerde auto's. Maar het gaat over de hele laan, dus dat kan. Ook plaatje met erg brede stoep te zien. Onduidelijk wat er met tramrails en veiligheidsroute gaat gebeuren. Alle wensen zijn geïnterviewd. Vóór de zomer komt er een nieuwsbrief naar de hele straat. Ambities PvE veiligheid en groen, 30 km/u. **Niet ontvangen!**
- 15 jun 2021 Mail van ; nieuwe projectleider (3^e), er moeten nog onderzoeken gedaan worden. Wat vinden jullie van proces tot zover?
- 15 jun 2021 Mail () aan met vraag over de beloofde brief aan de hele straat over helderheid tijdlĳn, deadlines, doelen, onderzoek tramrails. Wanneer kunnen we die verwachten? Zorgen om wisseling in PT.
- 16 jun 2021 Mail van (wijkpaleis) over overgang van database (wensenlijst) naar PvE. Ook dat laan niet als 1 geheel wordt ervaren, en dat extra ruimte (in zuid) juist misschien aan stoepzijde toegevoegd moet worden (Tramrails mag er in zuid al uit).
- 2 sep 2021 Aankondiging van van nieuwe PT (nieuwe projectleider). Er komt nog een tentoonstelling vóór het vaststellen van het PvE. En de vragen: Hoe gaan we samen co-creëren? Gaan we samen tekenen? Welke informatie verwachten bewoners?

2 sep 2021	Antwoorden van o.a. CdV-noord (): We willen gemeentelijk schrijven naar alle bewoners waarin status en beslismomenten duidelijk worden. Ook willen we weten hoe opgehaalde informatie vertaald gaat worden naar PvE. Helderheid over tijdlijn en verdere verloop? Geen antwoord!
15 okt 2021	Vraag aan of er nog iets gedaan wordt aan project () vanwege radiostilte.
15 okt 2021	Antwoord van: eindelijk besloten voor 30 km/u zone CdV, en als dan PvE vastgesteld wordt kunnen we een bouw- en tekenkeet organiseren.
Okt 2021	Uitnodiging voor inloopmiddag in wijkpaleis 25 november: Op weg naar een PvE. Beleid R'dam: eerst voetgangers, dan fietsers, dan OV en dan auto's.
25 nov 2021	Inloopmiddag wijkpaleis. Schetsen en afbeelding met veel groen, randjes om op te zitten en schommels op de brede middenberm. De vrije inloop bij wijkpaleis blijft open i.v.m. Corona tussen 16:00 en 20:00 uur
13 dec 2021	Digitale inloopbijeenkomst PvE. Groene middenberm besproken. Ervaring met 'Tuin van Claes' heeft grote impact gehad op visie PT voor de straat. Participatieplan is onderdeel van PvE. In de presentatie een plaatje van mogelijke doorsnede van de CdV-laan noord met langsparkeren <i>tussen</i> de bomen en een brede stoep. De vragen over brede stoepen worden doorgeschoven naar de ontwerpateliers later in het proces. Nog steeds onzekerheid of tramrails eruit gaan.
1 mei 2022	Mail van over thema-avond 10 mei. 40 parkeerplaatsen kunnen zonder problemen weg, als wens langsparkeren aan berm is zullen 80-100 parkeerplekken verdwijnen, hoe staan bewoners hierin? Als het bij die 40 parkeerplekken blijft, vergroenen we niet de middenberm maar de stoep.
10 mei 2022	Thema-avond in de wijkhub over mobiliteit, parkeren, presentatie deelauto's. Druk bezocht en redelijk chaotisch, gaat vooral over parkeerplaatsen en autodelen.
Aug 2022	Tuin van Het idee van een gemeenschapstuin door en voor bewoners bleek niet haalbaar door de specifieke locatie op de middenberm en de vele verkeersbewegingen. Zwerfvuil is groot probleem.
4 okt 2022	'Ontwerpatelier Claes de Vrieselaan – noord'. Blijkt geen ontwerpatelier te zijn, maar een presentatie met een brede middenberm. Beslissing: Tramrails kan uit de straat. Keuze langsparkeren door gemeente. Ook een doorsnede met brede stoep gepresenteerd. Opmerkingen over brede stoep wederom genegeerd.
Okt 2022	Verslaglegging op website van gemeente over ontwerpatelier. Opmerkingen over de brede stoep niet eens genoemd.
8 nov 2022	Mail van over onrust. Haaks parkeren mag niet meer van gemeente. Bewoners mogen langs komen. Ook heeft een document gevraagd aan PT waarin opties en gevolgen helder in beeld komen t.a.v. breedte stoep, groen, boomspiegels, verkeersveiligheid. Geen document ontvangen!
18 nov 2022	Mail () naar over ruis in communicatie, hoe gaat hij co-creatie vormgeven? Veel bewoners willen meer varianten uitgewerkt zien, als haaks parkeren niet meer mag (hoe zit het met schuin parkeren, en parkeren tussen de bomen). Wanneer zijn keuzemomenten, wat is status van project nu? Veel bewoners willen een bredere stoep.

Graag een schrijven naar de hele straat of iets op een website waarin e.e.a. duidelijk gemaakt wordt. Ook paalrot versus natte voeten – wat gaat PT hiermee doen?

- 21 nov 2022   Antwoord van : geen algemene website waarop alles te vinden is. Geen gebruik binnen gemeente. Tja, als we dat overal moeten doen. Er komt een documentje waarin parkeervarianten worden uitgewerkt.
- 28 nov 2022   Aparte nieuwsbrief voor CdV-noord met toelichting schetsontwerp, en parkeervarianten haaks, schuin en langs (er zullen ca. 50 parkeervakken verdwijnen).
- 1 dec 2022   Variant met langsparkeren *tussen* de bomen (Tom) naar PT, met vraag om dit mee te nemen in afweging.
- Dec 2022   Uitnodiging inloopbijeenkomst 13 december in wijkpaleis. Met de zin: “Na deze stap, waarbij wij de uitkomsten aan u presenteren, kan het ontwerp definitief worden afgerond.” Bewoners geschrokken, organiseren zich om tegengeluid te laten horen.
- 13 dec 2022   Presentatie Voorlopig Ontwerp in wijkpaleis. Met veel mensen uit CdV – noord zijn hier naar toe gegaan en ons ongenoegen uitgesproken over feit dat er geen variant met brede stoep ligt. Wijkmanager () stelde dat bewoners dan maar naar de wethouder moeten stappen. Afsproken om met kleine groep bewoners en PT binnenkort hierover verder te spreken. Opties schuin parkeren en langsparkeren tussen de bomen liggen nog op tafel.
- 14 dec 2022   Verzoek aan PT om een gesprek over een betere uitwerking van de andere varianten en verwachting dat teruggekoppeld wordt naar bewoners wat er is opgehaald tijdens inloopsessies/ en avonden. We hopen dat gemeente dit ook ziet als een kans. **Geen verslag/ briefing o.i.d. naar bewoners!**
- 15 dec 2022   Verzoek aan wijkraad om hulp bij invloed op PT (Wijkraad was in die tijd nog niet goed bereikbaar).
- 18 dec 2022   Vraag over ‘brede stoepers’ versus ‘brede middenbermers’. Met hoeveel zijn de ‘brede stoepers’?
- 19 dec 2022   Antwoord aan PT: wens voor brede stoep wordt erg breed gedragen in CdV-noord.
- 22 dec 2022   Uitnodiging om verder te praten met elkaar. Projectleider is ziek.
- 29 dec 2022   Antwoord met voorstel voor andere datum en vragen: leefbaarheid bij voordeur, fietsparkeren, bereikbaarheid en onderhoud middenberm. Graag heldere uitgangspunten. Referentie middenberm met verblijven en spelen?
- 24 jan 2023   Avond in de wijkhub met aantal bewoners en PT. PT zegt toe een variant te maken met een brede stoep en langsparkeren tussen de bomen.
- 31 jan 2023   Schrijven () naar PT over fietsparkeren. Tot nu toe niks aan gedaan in ontwerp, behoefte-onderzoek, niet integraal meegenomen in ontwerp. Centraliseren trommels? Meer mensen op de fiets krijgen, grotere fietsparkeer-behoefte. Geen reactie!
- 1 feb 2023   Overleg bewoners over afspraken vervolgtraject. Verslag (). We willen niet verzanden in welles / nietes of over een paar parkeerplaatsen. Er wordt echt goed gekeken naar variant brede stoep. PT levert overzicht met processtappen vanaf nu t/m DO.

- 13 feb 2023 Avond in de wijkhub met aantal bewoners en PT. Presentatie van variant met brede stoep. PT kan niet één voordeel noemen van variant met brede stoep. Hier komen we samen niet uit. PT wil vooral eigen verhaal vertellen (mail), terwijl bewoners zich juist niet gehoord voelen.
- 14 feb 2023 Mail ontvangen ( ) met presentatie van 13 feb en afspraak dat bewoners ook vergelijking maken in korte tijd. Opvallend is dat variant PT ook aantal parkeerplaatsen niet haalt binnen plangrenzen (6 extra op Mathenesserlaan).
- 15 feb 2023 Verzoek van bewoners aan PT om vaststellen VO een maand uit te stellen om samen met PT tot een goed plan te komen ( ). En verzoek aan PT om nog een keer aan tafel te gaan zitten. Geen reactie op uitnodiging!
- 20 feb 2023 Mail van PT dat een maand langer geen probleem is. Onze vergelijking (van bewoners) is dan erg belangrijk.
- 20 feb 2023 Vergelijking CdV-noord opgestuurd naar PT. Met nogmaals het verzoek om met elkaar aan tafel te gaan zitten om het beste plan voor de straat samen voor elkaar te krijgen. **Geen reactie op uitnodiging!**
- 28 feb 2023 PT heeft langer tijd nodig om te reageren op vergelijking.
- 1 mrt 2023 Verzoek van bewoners om alvast een afspraak te maken met PT ( ).
- 9 mrt 2023 Antwoord van PT dat ze nog meer tijd nodig hebben. Zijn niet op verzoek voor overleg ingegaan omdat vergelijking zo ontzettend helder was.
- 16 mrt 2023 Nogmaals verzoek ( ) aan PT om verder in overleg te gaan over de vergelijking.
- 17 mrt 2023 Inhoudelijk reactie per brief van PT op vergelijking met conclusie dat brede middenberm het beste is. **Stoep zal i.i.g. niet smaller worden**, want ze versmallen de rijbaan met 30 cm. Weinig tot niets over de leefbaarheids-argumenten van de bewoners. Wel voorstel van PT om met elkaar aan tafel te gaan zitten. Bewoners gaan in beraad.
- April 2023 Peiling in de straat; ruim 90% van respondenten kiest voor de brede stoep (116 huishoudens bereikt). Bij groot draagvlak besluiten bewoners politiek in te schakelen (was gemeld aan PT)
- 6 apr 2023 Verzoek om vergelijking (gemaakt door bewoners) op website te plaatsen. PT werkt aan bericht voor hele straat.
- 7 apr 2023 Brief naar wethouder, gemeenteraad en wijkraad ( )
- 7 apr 2023 Brief naar PT met uitslag peiling en kopie brief wethouder ( ). Ook is het geen probleem als PT onze vergelijking op de website zet. Reactie ( ) hoe e.e.a. in de nieuwsbrief moet komen? **Geen vergelijking op website gemeente!**
- 13 apr 2023 Bericht om te wachten met nieuwsbrief totdat wethouder heeft gereageerd. Geen nieuwsbrief over vergelijking! Geen nieuwsbrief na reactie wethouder!
- 21 apr 2023 Antwoord van wethouder ontvangen kenmerk: M2304-1720. "Projectteam is naar eer en geweten aan de slag" en "Ik heb het projectteam gevraagd nog eenmaal samen met u en andere belanghebbenden te onderzoeken of en hoe het ontwerp met brede stoep zou

kunnen passen binnen de eerder opgestelde uitgangspunten” en eenzijdig conclusie “dit project volgens een zorgvuldig co-creatieproces met de hele buurt is opgesteld”

- 26 apr 2023 2^e brief van werkgroep naar wethouder (kopie naar PT), over gejojkebrok en vragen ().
Vele vragen over de inhoud zijn tot op heden niet beantwoord door planteam evenals de vraag naar een referentie die “werkt”
- 28 apr 2023 Straatervaring met raadsleden en wijkraadsleden.
- 3 mei 2023 Inspreken op vergadering wijkraad (). Met een vergelijking van m2 groen in beide varianten. Het verschil in m2 groen is heel erg klein. Parkeren is wel issue. Graag meer info over de co-creatie.
- 10 mei 2023 Tijdljn co-creatie naar wijkraad gestuurd.
- 22 mei 2023 Wijkraad stelt mediation voor
- 22 mei 2023 neemt contact met op. Hij gaat bijeenkomst 24 mei leiden. Wil een voorgesprek
- 24 mei 2023 Voorgesprek met . geeft aan dat hij wil aansturen op mediation cf het voorstel van de Wijkraad.
- 24 mei 2023 Algemene bijeenkomst over de herinrichting van de Claes voor alle bewoners. Iedereen kan zegje doen. stelt mediation voor. Bewoners Claes de Vrieselaan-noord stemmen daarmee in.
- 1 juni 2023 pre advies van de wijkraad.
- 7 juni 2023 Eindverslag wijkraad. Ziet af van mediation. “De projectleider heeft aangegeven dat ons preadvies een geheel nieuw ontwerp vereist waarvoor binnen de organisatie geen capaciteit beschikbaar is. Het voorliggende gemeentelijke ontwerp wordt gezien als de beste uitwerking van het co-creatieproces en blijft voor de gemeente het uitgangspunt.”
- 10 juli 2023 Brief wethouder met besluit om onze wens tot brede en groen stoep te negeren in het belang van de stad.
- 24 juli 2023 onze reactie aan wethouder
- 24 juli 2023 verzoek aan Commissie BWB om in te spreken.

Verklaring gebruikte namen: